

KAPLE JANA PAVLA II. V BUKOVANECH

JAN PAVEL II CHAPEL IN BUKOVANY

Jaroslav Vlach, Lenka Vlachová

V Bukovanech, ležících severně od Kyjova, byla v říjnu loňského roku vysvěcena nová kaple Jana Pavla II. Uprostřed obce vznikla reprezentativní stavba moderního charakteru, naplňující svoji hlavní myšlenku – setkávání lidí v modlitbě a rozjímání. ■ In October of the last year was in Bukovany, in the north of Kyjov, consecrated a new Jan Pavel II Chapel. In the centre of the village was built a representative modern construction fulfilling its main idea – meeting of people to pray and mediation.

Kaple jakožto loď, jakožto archa, pevně ukotvená nad vlnou, loď pro věřící i ostatní návštěvníky, jako loď vítající pocestné. Jako loď, která ve svém nitru nabízí prostor pro vnitřní meditaci, hledání vlastní cesty k bohu či vlastní duši, prostor dynamicky nasvětlený vyběžující k hledání vnitřního klidu.

URBANISTICKÉ A ARCHITEKTONICKÉ ŘEŠENÍ

S nápadem výstavby Kaple přišli manželé Kouřilovi z Kyjova, kteří k Bukovanům mají rodinné vazby. Navázali tak na dřívější snahy obce o vystavění svatostánku, které bohužel několikrát vzaly za své. Budoucí stavba byla umístěna do pomyslného centra obce mezi stávající obecní úřad a Sokolovnu –

oba objekty vytváří bohužel velmi problematické zadání, neboť jsou kubické a hmotné, do charakteru slovácké obce naprosto nezapadající. Mezi těmito hmotnými objekty vznikla po dřívějších domech zhruba trojúhelníková parcela s převýšením nad přiléhající silnicí tvořící hlavní průtah obcí (obr. 2).

Především terénní převýšení a možnost jakéhosi výhledu do jižního údolí nás přesvědčilo o tom, že Kaple nebude orientována dle dřívějších tradic presbytářem k východu, ale že položíme hlavní podélnou osu Kaple kolmo na komunikaci, což zároveň vyhovovalo myšlence orientování hlavní osy Kaple směrem k Vatikánu. K Vatikánu proto, že Kaple je zasvěcena papeži Janu Pavlu II.

Urbanisticky jsme tak měli jasno o umístění a orientaci Kaple. Architektonicky jsme chtěli dosáhnout celkového zjemnění centrálního prostoru obce a zvolili jsme proto především organické tvary, oblouky a křivky. Hlavní křivkou navádějící příchozí ke Kapli se stala opěrná zeď přivádějící komunikaci pro pěší návštěvníky přímo k jejímu vchodu. Tato křivka, námi řešená jako vlna, vytváří hlavní horizontální prvek celé stavby. Samotná Kaple pak na tuto horizontální vlnu reaguje vztyčením vertikality věže, jakožto hlavní dominanty celého

prostoru a nového orientačního bodu obce i při dálkových pohledech. Na vrcholu věže jsou tři okna do zvonice, která celkovou hmotnost věže odlehčují.

Již zmíněné využití organických tvarů se propsalo především do řešení půdorysu Kaple – celý je tvořen z hlavního vstupního polokruhu, dále zužující se prostor hlavní lodi a elipsovité závěr lodi – presbytář. Za ním je ve stejných křivkách řešena přístavba sakristie. Křivek bylo využito i při členění celkové fasády – okna do lodi a chóru jsou zapuštěna opět v křivkách, které jednak rozbíjí jinak poměrně jednoduchou fasádu, jednak vytváří ve vnitřním prostoru hru stínů, křivek a oblouků. Jednotlivá okna jsou uvnitř vykonzolována a navo-

zují pocit jakési dynamičnosti, neustále se měnící vnější světlo hraje v interiéru vlastní scénu. Zároveň je vnitřní prostor díky čirému prosklení velmi otevřen do okolního prostředí a k nebi.

Pojetí vnější fasády je založeno na kombinaci jednoduché bílé omítky horizontální vlny a vertikální věže a dále pak celodřevěné fasády obvodového pláště lodi. Fasáda je obložena svislými latěmi z vypalovaného jasanu, který bude ponechán působení povětrnosti a s časem bude měnit svoji barvu. Fasáda tím bude reflektovat stárnutí objektu, jeho vývoj a reakce na vnější vlivy. Veškerá okna mají dřevohliníkový rám s vnějším tmavošedým povrchem. Některá okna do lodi jsou z vnitřní strany doplněna jemnou malbou, okna do presbytáře jsou řešena jako malovaná celoplošná vitráž. Dalšími materiálovými doplňky venkovní fasády jsou tmavošedé klempířské prvky ladící s řešením oken. Vstupní dveře a dveře do sakristie jsou kontrastně k oknům řešeny odstínem dubu, u vstupních dveří je využito symboliky kříže a velkého proskle-

ní, kterým se má Kaple otevírat veřejnosti. Vnitřní prostor kaple je celý pojat v bílé barvě omítek v kombinaci s bílou a černou mramorovou dlažbou. Monochromnost prostoru je doplněna mramorovým inventářem presbytáře s dominantním mramorovým svatostánkem a oltářním stolkem. Celý prostor je ale oživen dřevěným dubovým mobiliářem v přírodní barvě, ve stejné barvě jsou řešeny vnitřní dveře. Ve věži – kterou je řešen přístup na otevřený chór – je využito opět prvku vertikálních dřevěných latí z jasanu.

Okolí Kaple je řešeno použitím kamenné kusové dlažby na přístupové cestě a dále okrasnou výsadbou – plochy byly zatravněny a doplněny několika soliterními stromy. Přílišná zdobnost by ukrajovala pozornosti samotné Kapli.

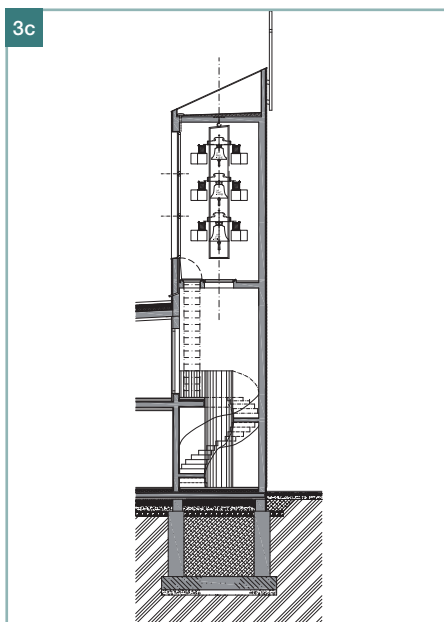
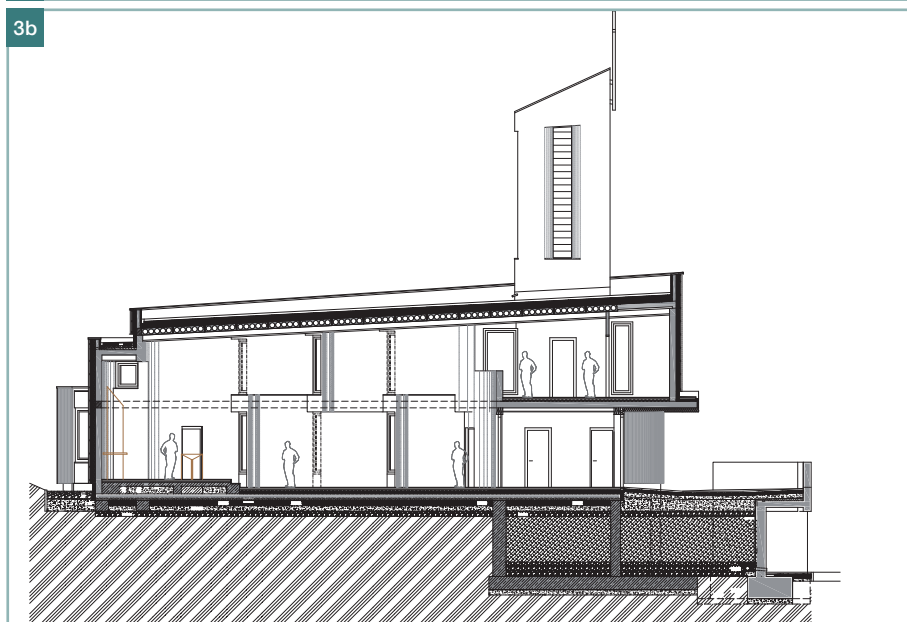
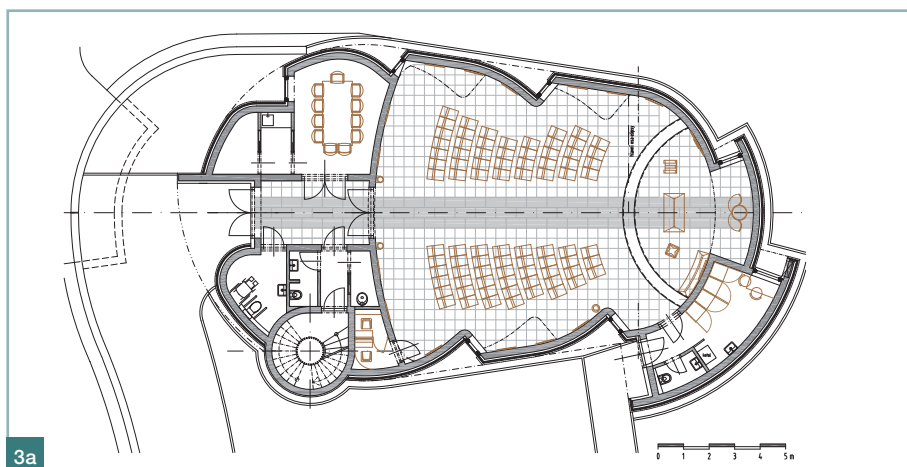
TECHNICKÝ POPIS STAVBY

Celý objekt je rozdělen na dvě samostatné, staticky a konstrukčně nezávislé části – objekt samotné kaple a opěrná stěna terasy před vstupem.

Kaple

Kaple je řešena jako železobetonový stěnový systém s obvodovými nosnými stěnami.

Objekt je založen na betonových základových pasech. Původní koncepce počítala s tím, že kaple bude založena na masivní základové desce podepřené cca čtyřiceti vrtnými pilotami, které by přenášely zatížení přes vrstvu navážek až na rostlý terén. Avšak v průběhu výstavby byly odhaleny původně zasypané sklepní prostory v místech dřívějších domů. Tyto prostory byly odbagrovány, a tak se základové konstrukce musely v průběhu stavby měnit. Bylo použito základových pasů ve dvou úrovních – vstupní část byla založena na pasech v úrovni cca 3,2 m pod budoucí podlahou a po horní úroveň byly základy vytaženy pomocí stěn z prolévaných betonových tvarovek (obr. 4). Stěny byly ztuženy vodorovnou a svislou prutovou výztuží a z tvarovek byly vyskládány všechny potřebné poloměry a křivky (obr. 5). Stěny musely být ještě dočasně zakryty deskami, aby

Obr. 1 Kaple Jana Pavla II. v Bukovanech

■ Fig. 1 Jan Pavel II Chapel in Bukovany

Obr. 2 Situace, kaple orientovaná hlavní osou směrem k Vatikánu ■ Fig. 2 Situation, the main axis of the chapel oriented towards Vatican

Obr. 3 a) Půdorys 1. NP, b) podélný řez, c) řez věží ■ Fig. 3 a) Ground plan of the ground floor, b) longitudinal section, c) section of the tower

4

5

6

7

Obr. 4 Betonové tvarovky sloužící jako ztracené bednění ■ Fig. 4 Concrete filler blocks serving as permanent formwork

Obr. 5 1. NP před osazením stropních panelů ■ Fig. 5 Ground floor before mounting the ceiling panels

Obr. 6 Interiér 2. NP po osazení stropních panelů Spirol ■ Fig. 6 Interior of the 1st above-ground floor after mounting the Spirol panels

Obr. 7 Betonáž třetího patra věže ■ Fig. 7 Concreting of the third floor of the tower

Obr. 8 Interiér kaple – pohled z chóru ■ Fig. 8 Interior of the chapel – view from the choir

Obr. 9 Pohled na kapli z přístupové cesty ■ Fig. 9 View of the chapel when nearing

beton nevytíkal. V horní úrovni byly základy doplněny standardními betonovými pasy v úrovni cca 1 m od budoucí podlahy, které navazovaly na základové stěny spodní úrovně. Dohromady byl celek propojen základovou deskou cca 200 mm silnou. Nejsložitější bylo zajistit a kontrolovat dostatečné hutnění cca 3 m vysokých závažek. I z toho důvodu byla navýšena dimenze výztuže v základové desce podlahy.

Stěny byly původně navrženy jako monolitické železobetonové vylévané do tvarovaného bednění. Z důvodu finanční náročnosti a de facto neproveditelnosti v místních podmínkách bylo nakonec použito prolévaných betonových tvarovek, ze kterých byly vysklá-

dány všechny potřebné tvary. Geometrické vytýčení a vyměření všech tvarů a poloměrů bylo jedním z nejsložitějších prvků celé stavby a uhlídat jednotlivé části, aby na sebe i v patrech navazovaly, bylo někdy velmi obtížné. Přesto však konečný výsledek naplnil původní očekávání, a tak i z tohoto „Legra“ dokázal hlavní dodavatel nakonec vytvořit dynamicky působící půdorys.

Stropní desky nad vstupní částí a nad sakristií a presbytářem jsou řešeny jako monolitické, křížem vyztužené železobetonové desky tloušťky 200 mm.

Schodiště do prvního patra je železobetonová deska vykonzolovaná z obvodové železobetonové monolitické stěny kruhové věže. Ta byla betonová-

na po jednotlivých částech do bednění sestaveného z bednicích pásů poskládaných na svislo do kruhového půdorysu. Celková odchylka svislosti věže byla i při místních podmínkách výstavby velmi dobrá. Nerovnosti monolitické stěny vzniklé skladbou jednotlivých desek byly dodatečně zakryty omítkami, z vnější strany zateplovacím systémem.

Zastropení celého prostoru bylo původně řešeno jako železobetonová monolitická deska s křížem vedenou výztuží. Vzhledem ke složitosti provedení, dlouhodobosti nutného podepření a zrání betonu byly nakonec zvoleny prefabrikované stropní desky Spirol (dodávané Betonovými stavbami

Brno). Nepravidelnost sbíhajícího se půdorysu byla řešena seřezáváním čel jednotlivých desek dle skladebného výkresu dodavatele. Přední část stropu, kde nevycházelo vhodné podepření Spirolů, byla doplněna filigránovou deskou. Celá montáž stropu byla nakonec vyřešena během jednoho dne a okamžitá nosnost Spirolů byla pro jinak velmi napjaté termíny výstavby velkou výpomocí.

Osazením spirolového stropu byla hlavní část víceméně hotová, následovalo pouze dobetonování třetího patra věže, které bylo ukončeno monolitickou střechou a nad ní ještě šikmou atikou pro doplnění dynamičnosti věže (obr. 6).

Všechny betonové stěnové konstrukce byly následně z vnější strany zatepleny minerální vlnou, věž byla omítnuta bílou omítkou, tělo lodi Kaple bylo obloženo dřevěnými, na svislo kladenými latěmi z vypalovaného jasanu. Samotné řešení kotvení a provádění dřevěné fasády byl rébus na několik dní, ale díky zručnosti party, která fasádu realizovala, se podařilo najít kvalitní způsob kotvení bez viditelnosti na vnější straně. Vlastní obklad fasády trval téměř dva měsíce, ale výsledný dojem je opravdu velmi působivý. Latě byly vypalovány v termopeci a natřeny ochranným olejem, který ale bude poměrně rychle vymytý a dřevo se nechá dále neupravované, rychle zesvětlá a zešedne a bude tak reflektovat stárnutí objektu. Nerovnoměrné světlání povrchu ještě více podtrhne dynamiku fasády a její obloukově ustupující okna z plochy fasády.

Krytina střech je fóliová z měkkčeného PVC, oplechování atik a všech parapetů, svody a okapy jsou z poplastovaného šedého plechu, okna jsou dřevohliníková. Venkovní tmavě šedý hliníkový profil je bezúdržbový, a vzhledem k charakteru stavby velmi vhodný. Vnitřní přírodní barva dřeva koresponduje s dřevěnými částmi mobiliáře a dubovými dveřmi interiéru.

Opěrná stěna se zastávkou

Opěrná stěna je zvlhňená, symbolizuje vlnu, neklid, cestu a zvedá se dle přístupové cesty až k terase před vstupem do Kaple. V její spodní části je zakomponována čekárna zastávky MHD, vytvořená jednoduchým zasazením prostoru čekárny do hmoty opěrné stěny.

Celá stěna je řešena jako železobetonová monolitická konstrukce z původně pohledového betonu, který je nakonec natřen bílou barvou. Založena je na základových pasech tvaru L s využitím přitížení zvýšené terasy. Samotná stěna, která byla betonována v první fázi celé výstavby společně se základy vstupní části kaple, je monolitická s prutovou výztuží a kari sítěmi. Betonáž probíhala na podzim roku 2012. Využití bylo kombinace bednicích desek z vodoodpudivých dřevovláknitých desek, které se podařilo zprohýbat do potřebných křivek s pomocí masivních dřevěných kotevních rámu a příhradových nosníků.

ZÁVĚR

Vzhledem k místním podmínkám možnosti výstavby, poměrně složitému půdorysnému řešení kaple, rychlosti výstavby (kaple byla de facto postavena za devět měsíců, nepočítáme-li základové konstrukce, které byly řešeny na podzim roku 2012) a množství na místě řešených systémů a detailů lze říci, že původní záměr se podařilo uskutečnit. Uprostřed obce vznikla reprezentativní stavba moderního charakteru, naplňující svoji hlavní myšlenku – setkávání lidí v modlitbě a rozjímání. Z architektonického hlediska bude poutat pohledy a zájem kolemjdoucích. Zda půjde o stavbu a architekturu kvalitní, ukáže nejlépe pouze čas.

Kaple Jana Pavla II. v Bukovanech byla vysvěcena arcibiskupem olomouckým a metropolitou moravským Mons. Janem Graubnerem 20. října 2013.

Ing. Jaroslav Vlach
e-mail: jar.vlach@post.cz, tel.: 775 112 908

Ing. Lenka Vlachová

oba: Ateliér 100D
Jungmannova 1031/34, 697 01 Kyjov
www.atelier100d.cz

Architektonický návrh	Ateliér 100D, Ing. Jaroslav Vlach, Ing. Lenka Vlachová
Návrh interiéru kaple	Lubomír a Jakub Jarcovejákoví
Hlavní dodavatel	Luděk Křížánek – Bukovany
Studie	2011
Realizace	září 2012 až říjen 2013

Fotografie: 2 až 7 – archiv Ateliéru 100D, 1, 8 a 9 – studio Toast, Libor Stavjanik